

IVO PERIĆ (1930-2018)

Dana 27. siječnja 2018. godine u 88-oj godini života u Zagrebu je preminuo dr. Ivo Perić, istaknuti dubrovački povjesničar i književnik, dugogodišnji djelatnik Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, jedan od najznačajnijih članova u 70-godišnjoj povijesti te institucije.

Ivo Perić rođen je 15. listopada 1930. u Lukaru (općina Oklaj, Šibensko-kninska županija). Osnovnu školu pohađao je u rodnome mjestu, a srednju u Šibeniku i Zadru. Studij povijesti završio je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, a doktorirao je 1969. na Filozofskom fakultetu u Beogradu obranivši disertaciju pod naslovom “Borba za narodni jezik i nacionalni duh u dalmatinskom školstvu 1860-1918”.

Više od dva desetljeća radio je u školstvu, najdulje u Dubrovniku (od 1957), gdje je od 1964. do 1974. bio direktor gimnazije. U tom je razdoblju napisao i nekoliko školskih udžbenika iz povijesti. Kao već afirmirani povjesničar zaposlio se 1974. u Historijskom institutu JAZU (današnji Zavod za povijesne znanosti HAZU) u Dubrovniku i na tom je radnom mjestu, najprije u zvanju višeg znanstvenog suradnika, a potom, od 1979. u zvanju znanstvenog savjetnika, ostao do umirovljenja 1995. godine.

Golemi opus dr. Iva Perića čini 40-ak znanstvenih knjiga i književnih djela i oko 200 znanstvenih radova i rasprava. U središtu njegova znanstvenog interesa bila je povijest Dubrovnika 19. i prve polovice 20. stoljeća s posebnim težištem na političkoj i gospodarskoj povijesti te povijesti školstva. Ostavio je iza sebe veći broj vrlo značajnih radova na tim područjima, radova koje vrijeme nikad nije pregazilo i koji se i danas, više od 20 i 30 godina nakon njihova nastanka, često citiraju u dubrovačkoj historiografiji. Posebno treba izdvojiti nekoliko Perićevih knjiga: dosad nenadmašenu sintezu povijesti dubrovačkog turizma (*Razvitak turizma u Dubrovniku i okolici od pojave parobrodarstva do 1941. godine*, Dubrovnik, 1983) i dubrovačkog pomorstva (*Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću*, Zagreb, 1984), vjerojatno najbolju dosad tiskanu knjigu o Franu Supilu (*Mladi Supilo*, Zagreb: Školska knjiga, 1996), i za sve istraživače Dubrovnika izuzetno korisnu knjigu, vodič kroz dubrovačku periodiku (*Dubrovačka periodika 1848-1918*, Dubrovnik, 1980).

Znanstveni radovi dr. Iva Perića odlikovali su se izuzetnom temeljitošću. “Gdje Perić prođe, tu trava više ne raste”, kružila je izreka među njegovim

kolegama u Zavodu za povijesne znanosti, jer bi temu koje bi se prihvatio obradio na taj način da više nije bilo potrebe za nikakvim daljnjim istraživanjima. Radio je na arhivskim vrelima i temeljito i sistematski istraživao tisuće arhivskih kutija, nikad ne dopuštajući praznine i površnost. Uz već spomenute knjige objavio je niz drugih vrlo značajnih knjiga i radova iz povijesti Dubrovnika, posebno iz političke povijesti 19. stoljeća,¹ obradivši više istaknutih likova iz političkog i društvenog života Dubrovnika (Frano Supilo, Pero Čingrija, Rafo i Niko Pucić, Đuro Pulić, Niko Nardelli, Antun Drobac),² zatim iz povijesti školstva,³ zdravstva,⁴ pomorstva i prometa,⁵ bankarstva,⁶ vinogradarstva,⁷ a

¹ »Slom namjesnika Handela u svjetlu politike novoga kursa u Dubrovniku.« *Godišnjak Društva istoričara BiH* 17 (1969): 367-395; »Trumbićeva pisma Peru Čingriji.« *Arhivski vjesnik* 17-18 (1974-1975): 261-300; »Nardellijeva pisma Peru Čingriji.« *Anali Historijskog odjela Centra za znanstveni rad JAZU u Dubrovniku* 13-14 (1976): 169-187; »Dalmatinski sabor.« *Radovi Centra za znanstveni rad JAZU u Zadru* 25 (1978): 7-232; »Dubrovačko razdoblje političkog djelovanja Frana Supila.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Dubrovniku* 17 (1979): 503-659; »Iz prepiske Melka, Pera i Ivanke Čingrija (1883-1918), 1 dio.« *Arhivski vjesnik* 31 (1987): 139-162, 2 dio, *Arhivski vjesnik* 32 (1989): 127-158; »Stranačko-politički odnosi u Dubrovniku krajem 19. i početkom 20. stoljeća.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti JAZU u Dubrovniku* 26 (1988): 175-221 i drugi.

² Uz spomenutu knjigu o Franu Supilu to su knjige *Pero Čingrija*, Dubrovnik: Časopis "Dubrovnik", 1988. i *Politički portreti iz prošlosti Dalmacije*. Split: Književni krug, 1990, te radovi »Politički lik Rafa Pucića.« *Rad JAZU* 375 (1978): 231-256; »O potomcima dubrovačkog vlastelina Rafa Pucića.« *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor* 51-52/1-4 (1985-1986): 126-130; »Đuro Pulić kao političar i rodoljub.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Dubrovniku* 17 (1979): 467-501; »Politički portret Pera Čingrije.« *Radovi Instituta za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu* 12 (1979): 127-264; »Dubrovčanin Niko Nardelli kao austrijski namjesnik u Dalmaciji.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Dubrovniku* 24-25 (1987): 235-260; »Uloga Antuna Dropca u javnom životu Dubrovnika.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 29 (1991): 277-287; »Niko Veliki Pucić kao političar i kulturni djelatnik.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 31 (1993): 157-188.

³ Knjige *Dubrovačka gimnazija od ponarodenja do danas (1869-1969)*. Dubrovnik: Gimnazija Dubrovnik, 1969; *Iz naše školsko-pedagoške prošlosti*. Dubrovnik: Podružnica Hrvatskog pedagoško-književnog zbora, 1971; *Borba za ponarodenje dalmatinskog školstva 1860-1918*. Zagreb: Hrvatski školski muzej, 1974, te rad »Učiteljski pokret u Dalmaciji do kraja prvog svjetskog rata.« *Savremena škola* 15/1-2 (1960): 43-49.

⁴ »Organizacija i djelovanje pokrajinske bolnice u Dubrovniku od izgradnje njene nove zgrade do početka prvog svjetskog rata.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Dubrovniku* 22-23 (1985): 175-222; »Organizacija zdravstvene službe i zdravstvene prilike u Dalmaciji potkraj 19. i početkom 20. stoljeća.« *Raspave i građa za povijest znanosti HAZU* 7 (1992): 187-204.

⁵ »O putničko-parobrodarskom prometu između Dubrovnika i njegove okolice 1877-1918.« *Pomorski zbornik* 21 (1983): 533-543; »O organizaciji javnog putničkog prijevoza na dubrovačkim prigradskim prometnicama tokom 19. i početkom 20. stoljeća.« *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena JAZU* 49 (1983): 435-451; »O najvećem dubrovačkom jedrenjaku, izgrađenom u Gružu.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 33 (1995): 217-222; »O putničko-parobrodarskom prometu između Dubrovnika i njegove okolice 1877-1918.« *Pomorski zbornik* 21

značajan prilog demografskoj povijesti dao je objavljivanjem popisa stanovništva Dubrovačkog okruga iz 1830. godine.⁸

Iako je najveći broj znanstvenih radova posvetio Dubrovniku, dr. Ivo Perić napisao je i veći broj radova iz političke povijesti Dalmacije. Najvažnije su svakako dvije knjige: *Dalmatinski sabor 1861-1912 (1918) god.* (Zadar: Centar JAZU u Zadru, 1978) i *Ante Trumbić na dalmatinskom političkom poprištu* (Split: Muzej grada Splita, 1984). Nakon umirovljenja i preseljenja u Zagreb, objavio je svoje životno djelo u tri toma o Hrvatskom državnom saboru (*Hrvatski državni sabor 1848.-2000.* Zagreb: Dom i svijet, 2000). Zadnjih godina uglavnom se posvetio književnom radu i napisao nekoliko povijesnih romana. Posljednje njegovo djelo, roman o Dubrovniku nekad, pod naslovom "Neki drugi ljudi", objavljeno je u izdanju Društva dubrovačkih pisaca neposredno pred njegovu smrt.

Za svoj rad dr. Ivo Perić dobio je više javnih priznanja: Nagradu grada Dubrovnika (1964), Nagradu "Ivan Filipović" (1970), Nagradu "Slobodne Dalmacije" za znanost (1979), odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1996) i Godišnju državnu nagradu za znanost (1997), Nagradu Slobodne Dalmacije za životno djelo (2005) i Nagradu grada Zagreba (2007).

Svojim djelovanjem u dubrovačkom Zavodu za povijesne znanosti Perić je ostavio neizbrisivi trag. Došavši u trenutku kada je Zavod bio u krizi, 1974. godine, ponovno je pokrenuo izlaženje časopisa *Anali*. Njegovom zaslugom, nakon šest godina pauze, 1976. je tiskan novi broj. Otada je kontinuitet izlaženja održan do današnjih dana. Perić je unio novi duh u tu ustanovu. Zapanjujućom radnom energijom i očinskim odnosom prema mlađim kolegama pružio je jasan primjer mlađima, koji su slijedili njegov radni polet. Iako je formalno

(1983): 533-543; »O organizaciji javnog putničkog prijevoza na dubrovačkim prigradskim prometnicama tokom 19. i početkom 20. stoljeća.« *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena JAZU* 49 (1983): 435-451.

⁶ »O nastanku, ustrojstvu i djelovanju novčarskih zavoda u Dubrovniku u zadnjim decenijama pod austrijskom vlašću.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU u Dubrovniku* 21 (1983): 271-291; »Ustrojstvo i poslovanje dalmatinskog Zemljišno-veresijskog zavoda (1898-1924).« *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu* 20 (1987): 45-74; »Pomorska banka u Dubrovniku.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 28 (1990): 227-238;

⁷ »"Vinska klauzula" u pretposljednem trgovinskom ugovoru između Austro-Ugarske i Italije i njene posljedice u Dalmaciji.« *Rad JAZU* 375 (1978): 257-296.

⁸ »O stanovništvu dubrovačkog okružja i o jednom dijelu njegove imovine krajem 1830. godine.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti JAZU u Dubrovniku* 27 (1989): 161-174.

dužnost upravitelja obavljao samo na kraju svoje dubrovačke karijere 1985/6. godine, više od deset godina bio je stvarni upravitelj te ustanove i tvorac njezina novog uzleta. Perić je, dakako, ostavio traga i u zavodskim publikacijama. Osim dvije već spomenute knjige o dubrovačkom turizmu i dubrovačkoj periodici, u *Analima* je objavljeno preko 20 njegovih znanstvenih radova uglavnom na temu Perićeve temeljne znanstvene preokupacije, političke i gospodarske povijesti Dubrovnika nakon pada Dubrovačke Republike.

I nakon preseljenja u Zagreb, kontakt sa Zavodom nikada nije prekinuo. Uz aktivnu podršku koju je pružao toj ustanovi i njezinim članovima, duh Perićeva znanstveničkog entuzijazma i altruizma i danas živi unutar zidova Sorokočevićeva ljetnikovca, a zahvalnost koju mu dugujemo i tugu koju zbog njegova odlaska osjećamo, riječima ne možemo iskazati.

Nenad Vekarić